

ตัวชี้วัดที่ ๑๘ การจัดการขยะมูลฝอยชุมชนครบวงจรและเหมาะสม

การเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลสถานการณ์ด้านการจัดการขยะมูลฝอยและผลการจัดการขยะ สอดคล้องกับ
๒ โครงการ ดังนี้

- ๑) โครงการส่งเสริมการจัดการขยะและลดปริมาณขยะที่ต้นทาง ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๕
- ๒) โครงการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการคัดแยกขยะจากต้นทาง ชุดที่ ๓ ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๓ - ๒๕๖๕ (ได้รับงบประมาณจากกองทุนสิ่งแวดล้อม)

๑. โครงการส่งเสริมการจัดการขยะและลดปริมาณขยะที่ต้นทาง ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๕

หลักการและเหตุผล

การจัดการขยะ คือ ครวัเริ่มต้นแบบด้านการจัดการขยะและสิ่งแวดล้อมเกิดขึ้นจากแนวคิดการสร้างจิตสำนึกที่ดีให้เกิดขึ้นในตัวบุคคลและครัวเรือน ผ่านกลไกของการบริหารจัดการท้องถิ่นตามหลักธรรมาภิบาลด้วยกระบวนการของเวทีประชาคมในระบบการสื่อสาร ที่เปิดโอกาสให้ทุกคนแสดงความคิดเห็นและคุณค่าของการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมเป็นกระบวนการผลักดันจากคนในชุมชนด้วยกันเอง เพื่อให้ชุมชนเกิดความร่วมมือ ร่วมใจ และร่วมทำกิจกรรมการคัดแยกขยะในครัวเรือนของตน เพราะถ้าทุกคนมีจิตสำนึกที่ดี มีความรู้ เกิดความเข้าใจในการปฏิบัติ ก็จะทำให้เกิดการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในระดับบุคคล ที่สามารถเชื่อมโยงเป็นกลุ่ม และก่อให้เกิดเป็นพลังแห่งความร่วมมือร่วมใจ ในการนำไปสู่การแก้ปัญหาขยะได้ในที่สุด

การบริหารจัดการมูลฝอยของเทศบาลตำบลกุมภวาปี เกิดจากปัญหาต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นปัญหาขยะจำนวนมาก ปัญหาขยะนอกเขตที่นำมาทิ้งในเขต รวมทั้งไม่มีการคัดแยกขยะก่อนนำมาทิ้ง ทำให้คนในชุมชนต้องตระหนักและมีส่วนร่วมในการช่วยกันรักษาสิ่งแวดล้อม ช่วยลดปริมาณขยะตามหลัก ๓Rs (Reduce คือลดการใช้ Reuse คือใช้ซ้ำ Recycle คือนำกลับมาใช้ใหม่) กองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม เทศบาลตำบลกุมภวาปี จึงได้จัดทำโครงการส่งเสริมการจัดการขยะและลดปริมาณขยะที่ต้นทาง ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๕ เพื่อส่งเสริมให้ประชาชนมีความรู้ ความตระหนัก การคัดแยกขยะและลดปริมาณขยะ กระตุ้นให้ประชาชน เยาวชน มีจิตสำนึกในการรักษาความสะอาดและร่วมมือกันปรับปรุงสภาพแวดล้อมในที่พักอาศัย โรงเรียนให้สะอาด ถูกสุขลักษณะและรักษาให้เกิดความต่อเนื่องยั่งยืน หากสถานที่มีความสะอาดแล้ว โรคติดต่อต่างๆ ที่เกิดขึ้นในชุมชนก็จะลดลงได้เป็นอย่างมาก ส่งผลให้ประชาชนมีสุขภาพสมบูรณ์แข็งแรง

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อส่งเสริมให้ประชาชนมีความรู้ ความตระหนักการคัดแยกขยะ/ลดปริมาณขยะ
๒. เพื่อรณรงค์ร่วมมือกันรักษาความสะอาดสถานที่ และปรับปรุงสภาพแวดล้อมให้สะอาดถูกสุขลักษณะอยู่เสมอ
๓. เพื่อสร้างเครือข่ายการมีส่วนร่วมและการขับเคลื่อนแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมและการจัดการขยะที่ต้นทาง

กลุ่มเป้าหมาย

ประชาชน เยาวชน นักเรียนในเขตเทศบาลตำบลกุมภวาปี

วิธีดำเนินการ

๑. จัดทำโครงการเพื่อขออนุมัติ
๒. ประสานงานหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น สำนักงานสาธารณสุขอำเภอกุมภวาปี, ศูนย์สุขภาพชุมชนตำบลกุมภวาปี เป็นต้น
๓. จัดทำเอกสารในการอบรมและจัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์
๔. ประชาสัมพันธ์กิจกรรมส่งเสริม/พัฒนาสิ่งแวดล้อมในชุมชน เช่น การปลูกต้นไม้ การตัดแยกขยะ เป็นต้น
๕. กิจกรรมพัฒนาสุขภาพตำบลสิ่งแวดล้อมประชาชนในเขตเทศบาลฯ ให้มีความรู้การจัดการขยะ การจัดการสุขภาพตำบลสิ่งแวดล้อม เป็นต้น
๖. ติดตาม/ดำเนินการตามแผนงานที่กำหนด
๗. สรุปผลการดำเนินงานโครงการ/ประเมินผล

ผลการดำเนินงาน/ผลลัพธ์

เทศบาลตำบลกุมภวาปี ได้จัดโครงการส่งเสริมการจัดการขยะและลดปริมาณขยะที่ต้นทาง ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๕ ในวันที่ ๒๘ มิถุนายน ๒๕๖๕ เวลา ๐๘.๓๐ น. ณ ห้องประชุมจันทร์กระจ่างฟ้า ชั้น ๓ สำนักงานเทศบาลตำบลกุมภวาปี เพื่อส่งเสริมให้ประชาชนมีความรู้ ความตระหนักในการลดปริมาณขยะตามหลัก ๓ช (ใช้น้อย ใช้ซ้ำ นำกลับมาใช้ใหม่) และสร้างเครือข่ายการขับเคลื่อนแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อม การจัดการขยะจนเกิดการพัฒนาต่อยอดในชุมชนและโรงเรียน

เชิงปริมาณ

๑. กิจกรรมลงนามบันทึกข้อตกลงการจัดการขยะ (MOU) ระหว่างเทศบาลตำบลกุมภวาปี กับชุมชน โรงเรียน ตลาดสด ตลาดนัด สถานประกอบการ และโรงพยาบาล ในวันที่ ๒๘ มิถุนายน ๒๕๖๕ จำนวน ๒๓ หน่วยงาน
๒. กิจกรรมแบ่งกลุ่มแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ลงพื้นที่ศูนย์เรียนรู้การเลี้ยงไส้เดือนกำจัดขยะอินทรีย์ครัวเรือนต้นแบบในการคัดแยกขยะ จำนวน ๒ แห่ง ได้แก่ ชุมชนโพธิ์ทอง หมู่ที่ ๗ และโรงเรียนบ้านท่าเปลือย(บุญเกื้ออุปถัมภ์)

เชิงคุณภาพ

๑. กิจกรรมอบรมให้ความรู้ เรื่อง การบริหารจัดการขยะมูลฝอยตามหลัก ๓Rs/การคัดแยกขยะและลดปริมาณขยะในโรงเรียน/ชุมชน/สถานประกอบการ
๒. กิจกรรมการบรรยาย เรื่อง การรณรงค์กิจขยะ เพื่อลดปริมาณขยะมูลฝอยในชุมชนจากต้นทางและสร้างรายได้
๓. ประชาชน เยาวชน ตระหนักถึงปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม และมีส่วนร่วมช่วยรักษาสิ่งแวดล้อมในชุมชนและโรงเรียน

ปัญหา/อุปสรรค

ประชาชนบางส่วนยังไม่ได้คัดแยกขยะหรือจัดการขยะไม่ถูกประเภท ยังมีการทิ้งขยะรวมกัน ไม่แบ่งแยกประเภทของขยะ เพราะเล็งไม่เห็นถึงความสำคัญในการช่วยคัดแยกขยะที่ต้นทาง ที่จะเกิดประโยชน์ต่อตนเองและส่วนรวมได้อย่างไร

ข้อเสนอแนะ

๑. เทศบาลฯ ต้องดำเนินกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการจัดการขยะในชุมชนอย่างต่อเนื่องทุกปี
๒. เทศบาลฯ ต้องมีการประชาสัมพันธ์ควบคู่กับการดำเนินการเชิงรุกให้ประชาชนตระหนักถึงความสำคัญของการคัดแยกขยะที่ต้นทาง
๓. จัดตั้งและสร้างศูนย์เรียนรู้ชุมชนต้นแบบด้านการจัดการขยะมูลฝอย และขยายผลไปสู่ชุมชนอื่นๆ

แนวทางการพัฒนาเพื่อให้เกิดความต่อเนื่อง

๑. จัดโครงการส่งเสริมการจัดการขยะและลดปริมาณขยะที่ต้นทางอย่างต่อเนื่อง
๒. จัดทำแผนกิจกรรมเพื่อขยายกลุ่มเป้าหมายในการคัดแยกขยะที่แหล่งกำเนิดเพิ่มขึ้น
๓. สร้างเครือข่ายจิตอาสา/กลุ่มรณรงค์การจัดการขยะในชุมชนเพิ่มขึ้น

ภาพประกอบกิจกรรม



การลงนามบันทึกข้อตกลงการจัดการขยะ (MOU)



อบรมให้ความรู้เรื่อง การบริหารจัดการขยะ



การบรรยายเรื่อง การฉาปนกิจขยะ



ลงพื้นที่ศูนย์เรียนรู้การเลี้ยงไส้เดือนกำจัดขยะอินทรีย์

๒. โครงการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการคัดแยกขยะจากต้นทาง ชุดที่ ๓ ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๓ – ๒๕๖๕ (ได้รับงบประมาณจากกองทุนสิ่งแวดล้อม)

หลักการและเหตุผล

เทศบาลตำบลกุมภวาปี เคยมีการดำเนินการที่เกี่ยวข้องกับการคัดแยก/จัดการขยะมูลฝอยในพื้นที่ ชื่อโครงการ ส่งเสริมพัฒนาสิ่งแวดล้อมชุมชนต้นแบบ ดำเนินการโดยกองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม เทศบาลตำบลกุมภวาปี จำนวนเงิน ๓๐,๐๐๐ บาท ปีที่ดำเนินการ พ.ศ. ๒๕๖๑ พื้นที่ (ชุมชน/หมู่บ้าน) ที่ดำเนินโครงการจำนวน ๓ ชุมชน/หมู่บ้าน ผลการดำเนินการตามโครงการฯ กิจกรรมอบรมให้ความรู้พัฒนาสิ่งแวดล้อม/ลดปริมาณขยะ/คัดแยกขยะและการนำขยะไปใช้ประโยชน์ให้ได้มากที่สุด มุ่งเน้นการจัดการขยะที่ต้นทาง อาศัยการมีส่วนร่วมดำเนินการทุกภาคส่วน และสร้างแหล่งเรียนรู้ในชุมชนด้านการจัดการขยะแก้ไขปัญหาขยะในชุมชน โดยการเลี้ยงไส้เดือนกำจัดขยะอินทรีย์ ๓ ชุมชน ได้แก่ ชุมชนโพหนอง ม.๗, ชุมชนแสนสุข ม.๘ และชุมชนหนองแขวนนอกพัฒนา ม.๓ ทำให้ชุมชน/ประชาชนสามารถแลกเปลี่ยนเรียนรู้ถ่ายทอดการ คัดแยกขยะ และการนำขยะอินทรีย์มาเลี้ยงไส้เดือน ทำให้เกิดผลผลิตที่ได้คือ ตัวไส้เดือน ปุ๋ยหมักมูลไส้เดือนและน้ำหมักมูลไส้เดือน เพื่อเพิ่มมูลค่าของขยะ สำหรับปัญหาอุปสรรค คือ การมีส่วนร่วมในการจัดการขยะในครัวเรือน ประชาชนขาดความตระหนักในการคัดแยกขยะ รวมทั้ง ขาดกิจกรรมรณรงค์คัดแยกขยะและลดปริมาณขยะที่ต้นทางอย่างต่อเนื่องและทั่วถึง

เทศบาลตำบลกุมภวาปี มีความจำเป็นต้องดำเนินโครงการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการคัดแยกขยะที่ต้นทาง ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๓ – ๒๕๖๕ โดยได้รับสนับสนุนงบประมาณจากกองทุนสิ่งแวดล้อม จำนวน ๔๐๐,๐๐๐ บาท เพื่อแก้ไขปัญหาการจัดการขยะมูลฝอยในพื้นที่ชุมชน สถานศึกษา ร้านค้าในชุมชน/โรงเรียนเพื่อรณรงค์/ส่งเสริมให้ประชาชน/เยาวชน เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอย โดยการคัดแยกและจัดการประเภทขยะมูลฝอย (ขยะอินทรีย์ ขยะรีไซเคิล ขยะอันตราย ขยะทั่วไป) ที่เกิดขึ้นจากแหล่งกำเนิดภายในชุมชนของตนเองได้ และสามารถเป็นต้นแบบให้แก่ชุมชนอื่นๆ ภายในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลกุมภวาปี

วัตถุประสงค์

๑. ให้ความรู้การคัดแยกประเภทขยะมูลฝอยกับชุมชน หมู่บ้าน สถานศึกษา ตลาดสด ฯลฯ
๒. ให้มีการคัดแยกและกระบวนการจัดการขยะอินทรีย์ ขยะรีไซเคิล ขยะอันตราย ขยะทั่วไป เพื่อลดปริมาณขยะในชุมชนเป้าหมาย
๓. ให้มีชุมชน/กลุ่มเป้าหมายนำร่อง ในการคัดแยกขยะจากต้นทาง เพื่อใช้เป็นต้นแบบในการขยายผลสู่ชุมชนอื่นๆ ต่อไป
๔. ให้ชุมชนต้นแบบสามารถลดปริมาณขยะที่ต้องนำไปกำจัดลงได้ ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๓๕ ของปริมาณขยะที่เกิดขึ้นก่อนเริ่มดำเนินโครงการ

กลุ่มเป้าหมาย

ชุมชนโพหนอง หมู่ที่ ๗ โรงเรียนบ้านท่าเปลือย(บุญเกื้ออุปถัมภ์) โรงเรียนมัธยมน้ำตาลอนุสรณ์ และศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลกุมภวาปี

/วิธีดำเนินการ...

วิธีดำเนินการ

๑. จัดทำโครงการเพื่อขออนุมัติ
๒. ประสานงานหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ชุมชนโพนทอง หมู่ที่ ๗ โรงเรียนบ้านท่าเป็ล (บุญเกื้ออุปถัมภ์) โรงเรียนมัธยมน้ำตาลอนุสรณ์ และศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลกุมภวาปี
๓. จัดทำเอกสารในการอบรมและจัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์
๔. กิจกรรมอบรมให้ความรู้การคัดแยกประเภทขยะมูลฝอย การจัดการขยะแต่ละประเภท และการลงนามบันทึกข้อตกลง (MOU) นวัตกรรมท้องถิ่นด้านการจัดการขยะรีไซเคิล
๖. ติดตาม ประเมินผล และถอดบทเรียน
๗. สรุปผลการดำเนินงานโครงการ

ผลการดำเนินงาน/ผลลัพธ์

เชิงปริมาณ

หลังจากมีการอบรมเสร็จแล้ว ได้มีการติดตามผลสำเร็จจากการอบรม พบว่า ชุมชนโพนทอง หมู่ที่ ๗ มีการคัดแยกขยะครบทุกหลังคาเรือน คิดเป็นร้อยละ ๑๐๐ (๑๐๐ หลังคาเรือน) และโรงเรียนที่ร่วมโครงการ มีการคัดแยกขยะคิดเป็นร้อยละ ๑๐๐ (๒ โรงเรียน ๑ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก)

ข้อมูลปริมาณขยะอินทรีย์ ขยะรีไซเคิล ขยะอันตราย ขยะทั่วไป วัดเป็นค่าเฉลี่ยกิโลกรัมต่อวัน หลังจากการดำเนินโครงการ ลดลง ๑,๔๘๙.๑๖ กิโลกรัม/วัน คิดเป็นร้อยละ ๕๔.๙๗ (เดิม ปริมาณขยะ ๒,๗๐๙.๑๖ กิโลกรัม/วัน)

เชิงคุณภาพ

๑. ผลประโยชน์ต่อประชาชนและชุมชน

- ประชาชนมีความรู้ และทักษะ สามารถคัดแยกและจัดการขยะแต่ละประเภทได้อย่างถูกต้องเหมาะสม
- เกิดชุมชนต้นแบบที่สามารถถ่ายทอดความรู้ และทักษะในการคัดแยกประเภทขยะสู่ชุมชนอื่นๆ

๒. ผลประโยชน์ต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

- สภาพแวดล้อมในพื้นที่ชุมชนต้นแบบมีความสะอาดปราศจากขยะมูลฝอย
- ลดการทำลายทรัพยากรดินในพื้นที่จากการกำจัดขยะด้วยวิธีการเผา
- ลดการปนเปื้อนสิ่งสกปรกลงสู่ทรัพยากรน้ำในพื้นที่จากน้ำชะขยะที่ไม่ได้กำจัดอย่างเหมาะสม

ปัญหา/อุปสรรค

จากผลการดำเนินงานดังกล่าวฯ พบว่า ประชาชนบางส่วนที่ยังไม่ได้คัดแยกขยะหรือการจัดการขยะครบทุกประเภท ต้องตระหนักและลงมือทำ นอกจากนี้การลด คัดแยกขยะจากต้นทางจะต้องดำเนินการควบคู่ไปกับการกำจัดขยะอย่างครบวงจรในชุมชน เพื่อส่งเสริมให้เกิดความยั่งยืน และประชาชนต้องปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในการจัดการขยะในครัวเรือน และนำขยะแต่ละประเภทกลับมาใช้ประโยชน์ให้มีมูลค่า เช่น การทำปุ๋ยอินทรีย์ น้ำหมักชีวภาพ ปุ๋ยหมักอินทรีย์ ดังนั้น เทศบาลฯ จึงได้ตระหนักถึงความสำคัญและเห็นประโยชน์จากการจัดทำกิจกรรมต่างๆ ที่กล่าวมาข้างต้น เพื่อให้เกิดรูปแบบการจัดการด้านขยะมูลฝอยที่มีประสิทธิภาพ ยั่งยืน และเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม จึงได้จัดทำโครงการส่งเสริมการจัดการขยะที่ต้นทาง แบบบูรณาการ ครอบคลุมในพื้นที่เขตเทศบาลต่อไป

ข้อเสนอแนะ

๑. เทศบาลควรมีดำเนินกิจกรรม รณรงค์การจัดการขยะในชุมชนอย่างต่อเนื่องทุกปี
๒. เทศบาลควรมีการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนในชุมชนตระหนัก ความรู้ความเข้าใจถึงประโยชน์ของการคัดแยกขยะและผลกระทบที่มีต่อสุขภาพและสิ่งแวดล้อม
๓. เทศบาลเร่งดำเนินการเชิงรุก สร้างแรงจูงใจ เช่น การยกย่องชื่นชม การให้รางวัล แก่บุคคลหรือชุมชนต้นแบบ
๔. จัดตั้งและสร้างศูนย์เรียนรู้ด้านการจัดการขยะมูลฝอยครัวเรือนในชุมชน และขยายผลในชุมชนอื่นต่อไป

แนวทางการพัฒนาเพื่อให้เกิดความต่อเนื่อง

การพัฒนาขับเคลื่อนที่งานจัดการขยะที่ต้นทางในชุมชนโพหนอง ม.๗ เทศบาลตำบลกุมภวาปีและสถานศึกษาใน ม.๗ ที่นำร่องตามโครงการดังกล่าวฯ เพื่อให้ผู้นำชุมชน/ประชาชน/เยาวชน /นักเรียนปรับเปลี่ยนพฤติกรรมจัดการขยะที่ต้นทาง ให้มีปริมาณขยะที่ลดน้อยลง โดยเฉพาะการมีส่วนร่วมของประชาชนทุกคนก่อให้เกิดความเข้มแข็ง ร่วมกันแก้ปัญหาขยะอย่างยั่งยืน ภายใต้แนวคิด ๓Rs (Reduce Reuse Recycle) หรือ โดยหลักการ ๓ ช, ลดปริมาณขยะ การใช้ซ้ำ และนำกลับมาใช้ใหม่

ภาพประกอบกิจกรรม



กิจกรรมอบรมให้ความรู้การคัดแยกประเภทขยะมูลฝอย



มอบถังขยะ ๔ สีให้สถานศึกษา



มอบอุปกรณ์การคัดแยกขยะให้ชุมชน



การลงนาม (MOU) นวัตกรรมท้องถิ่นด้านการจัดการขยะ



เดินรณรงค์การคัดแยกขยะ ลดการใช้ถุงพลาสติกและโฟม



การถอดบทเรียนกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อกำจัดขยะ